

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระฐานี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๒/๒๕๔๖

วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๖

เรื่อง หัวหน้าพรรคพลังธรรมขอให้อำนาจชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

หัวหน้าพรรคพลังธรรม ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๔ ว่า เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ พรรคพลังธรรมได้จัดการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ มีผู้เข้าประชุม ๘๓ คน ไม่ครบองค์ประชุม จึงเลื่อนไปประชุมในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีผู้เข้าประชุม ๕๔ คน ถือว่าครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม ข้อ ๓๖ ที่ประชุมมีมติเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วพรรคพลังธรรมได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ แต่นายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม เพราะการประชุมใหญ่ ครั้งที่สอง ไม่มีการแจ้งให้สมาชิกสมาชิกพรรคทราบเป็นการล่วงหน้า ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ พรรคพลังธรรมจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมตามกฎหมายต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๔ สรุปว่าการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมของพรรคพลังธรรมในการประชุมใหญ่สามัญเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีจำนวนสมาชิกพรรคไม่ครบองค์ประชุม ซึ่งข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๑ ที่กำหนดว่า “ที่ประชุมใหญ่เรียกว่าที่ประชุมสมาชิกพรรค ประกอบด้วย (๑) คณะกรรมการบริหารพรรค (๒) ผู้แทนสาขาพรรคทุกสาขา (๓) ผู้แทนสมาชิกจำนวนสองร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกพรรค” และข้อ ๓๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “การประชุมสมาชิกพรรคต้องมีสมาชิกสมาชิกพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมาชิกพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม” และโดยที่ข้อ ๓๖ วรรคสอง กำหนดว่า “ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม การประชุม

LIRT

ครั้งนี้จะมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใดก็ได้ถือว่าครบองค์ประชุม” ตามคำชี้แจงของพรรคพลังธรรม ปรากฏว่า นายปรีชา เดชทองจันทร์ ประธานที่ประชุมได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบด้วยวาจาว่า การประชุมใหญ่ สามัญ ประจำปี ๒๕๕๔ ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมจึง ไม่สามารถดำเนินการประชุมตามวาระการประชุมได้ และขอเชิญสมาชิกสมัชชาพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่ สามัญ ประจำปี ๒๕๕๔ ในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำกัด ถนนรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ตามข้อบังคับพรรคข้อ ๓๖ วรรคสอง โดยมีวาระการประชุมเดิม สมาชิกสมัชชาพรรคผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานที่ประชุม แจ้งไปยังสมาชิกสมัชชาพรรคท่านอื่นด้วย กรณีจึงมีประเด็นต้องพิจารณาว่า การนัดประชุมใหม่โดยให้ ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบหรือไม่ ข้อ ๓๕ กำหนดว่า “การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้งจะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมด้วยระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่การเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๖” และข้อ ๓๓ กำหนดให้ “ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ แต่กรณีที่มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้กำหนดระเบียบวาระตาม คำร้องขอ” ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔ เป็นการประชุมครั้งที่สอง เนื่องจากการประชุมครั้งแรกในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ มีจำนวน สมาชิกสมัชชาพรรคไม่ครบองค์ประชุม ประธานที่ประชุมจึงสั่งให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่ใน วันรุ่งขึ้น การนัดประชุมครั้งที่สองจะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบตามข้อ ๓๕ เพียงแต่ยกเว้น ระยะเวลาการแจ้งล่วงหน้าตามข้อ ๓๖ และข้อ ๓๓ กำหนดให้ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ ผู้ถูกร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า การประชุมใหญ่สมัชชาพรรคทุกครั้งจะต้องมีการเรียกประชุมใหญ่เพื่อแจ้ง ให้สมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมสมัชชาพรรคทุกคนทราบ กรณีที่ประธานที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกพรรคทราบ โดยแจ้งให้สมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคเพียงบางส่วนเท่าที่มาประชุมในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ จึงไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๓ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการ ดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติ ของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” และมาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้ง การจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของ พรรคการเมือง (๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการ

พรรคการเมือง เற்று์ญกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น” ผู้ถูกร้อง จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม เนื่องจากการนัดประชุมใหญ่ไม่มีการแจ้งให้ สมาชิกสมัชชาพรรคทราบ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๓ ประกอบข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ การที่ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ขอให้ยกคำร้องของพรรคพลังธรรม

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๗ ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองของนายทะเบียน ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองจากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น มาตรา ๓๓ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๒๑ ที่ประชุมใหญ่เรียกว่าที่ประชุมสมัชชาพรรค ประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการบริหารพรรค
- (๒) ผู้แทนสาขาพรรคทุกสาขา
- (๓) ผู้แทนสมาชิกจำนวนสองร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกพรรค

ข้อ ๓๓ ให้ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ แต่กรณีที่มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้กำหนดระเบียบวาระตามคำร้อง

ข้อ ๓๕ การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้ง จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมด้วยระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่การเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๖

ข้อ ๓๖ การประชุมสมัชชาพรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม การประชุมครั้งนี้นี้จะมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุม

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ หัวหน้าพรรคพลั้งธรรมมีหน้าที่แจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลั้งธรรมโดยอ้างว่าการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ไม่ชอบ เพราะไม่ได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดทราบ พรรคพลั้งธรรมมีสิทธิร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องการประชุมใหญ่สามัญพรรคพลั้งธรรมเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ชอบด้วยข้อบังคับพรรคพลั้งธรรมหรือไม่ เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ มีผู้เข้าประชุม ๕๓ คน ไม่ครบองค์ประชุม จึงเรียกประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ แต่ไม่ปรากฏว่าได้มีการแจ้งถึงสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดจำนวน ๒๒๕ คนทราบตามเจตนารมณ์ของการเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรคพลั้งธรรม ข้อ ๓๖ ที่ต้องการให้ผู้เป็นสมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนได้มีส่วนร่วมในการลงมติและทราบเรื่องสำคัญๆ ของพรรค โดยอาจจะแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบโดยทางหนังสือหรือโดยวิธีอื่นใด เมื่อการเรียกประชุมใหญ่สามัญ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ดังกล่าวกระทำโดยการแจ้งด้วยวาจาต่อผู้เข้าร่วมประชุม ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔

ดังกล่าว จำนวน ๕๓ คน และไม่ปรากฏว่าได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมาชิกพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าว อีก ๑๓๖ คน ทราบอย่างไร จึงไม่อาจถือได้ว่า มีการเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรคพลั้งกรรม ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ ที่พรรคพลั้งกรรมอ้างว่า ได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานแจ้งไปยังสมาชิกสมาชิกพรรคคนอื่นด้วยแล้วนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันว่า สมาชิกสมาชิกพรรคที่มาประชุมในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ จำนวน ๕๓ คน ได้บอกกล่าวข้อความที่ประธานแจ้งดังกล่าวต่อสมาชิกสมาชิกพรรคที่ไม่ได้มาประชุมอีก ๑๓๖ คน อย่างไร ดังนั้นการประชุมใหญ่สามัญของพรรคครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลั้งกรรม ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ ที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลั้งกรรมนั้นชอบด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ